

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Η επιμόρφωση και ενδυνάμωση των
εκπαιδευτικών στην Κύπρο
κατά τον τελευταίο μισό αιώνα:
Η μετάβαση από την ενημέρωση στην
επαγγελματική μάθηση

Δρ Αθηνά Μιχαηλίδου - Ευριπίδου
Διευθύντρια Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου

Δομή παρουσίασης

1. Η ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών σε τρεις χρονικές περιόδους:

- Από τη δημιουργία του Υπουργείου Παιδείας μέχρι το 1972 (1965-1972)
- Από τη δημιουργία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου (1972) μέχρι το 2000
- Από το 2000 μέχρι σήμερα

➤ 2. Χαρακτηριστικά της υποστήριξης των εκπαιδευτικών:

- Θεματολογία
- Μεθοδολογία
- Ρόλος εκπαιδευτικού

3. Το μέλλον - Προϋποθέσεις για βελτίωση

Η ανάγκη για συνεχή μάθηση και βελτίωση δεν είναι νέα!

Γηράσκω αεί διδασκόμενος
(Σωκράτης)

Τα πάντα ρει
(Ηράκλειτος)

Ανάγκη συστηματικής επιμόρφωσης
(UNESCO, OECD, CoE)

Ο εκπαιδευτικός είναι η ψυχή της όποιας μεταρρύθμισης (Fullan, Donaldson κ.ά.)

Σταθμοί στην ιστορία σε σχέση με την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών

1965

Υπουργείο
Παιδείας

1972

Ίδρυση του
Π.Ι.Κ.

1992

Ίδρυση
του Π.Κ.

2004

Εκπαιδευτική
Μεταρρύθμιση

2015

Θεσμοθέτηση
Επαγγελματικής
Μάθησης

A. 1965 - 1972

Ευκαιρίες ενημέρωσης

- Συνέδρια μονοήμερα ή διήμερα κ.ά. με αντικείμενο την ενημέρωση των εκπαιδευτικών σε νέα προγράμματα/καινοτομίες/αλλαγές
- Διαλέξεις ενημερωτικής φύσης
- Υποτροφίες (από το 1961) δασκάλων για μετεκπαίδευση στην Αθήνα
- Η μετεκπαίδευση συνδέθηκε άμεσα με την ανέλιξη των εκπαιδευτικών
- Σημαντική αριθμητική συμμετοχή (περίπου 1 500 εκπαιδευτικοί ανά έτος)

ΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ 1965-1972

ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

- Αναλυτικό Πρόγραμμα (ΔΕ)
- Διδακτική μαθημάτων (ΜΕ)
- Νέες ανάγκες (καινοτομίες)
- Ικανοποίηση αναγκών του συστήματος

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

- Διαλέξεις
- Συνέδρια μονοήμερα ή διήμερα
- Διαλέξεις ενημερωτικής φύσης
- Παρουσιάσεις για καινοτομίες/αλλαγές/
προγράμματα

ΡΟΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

- Παθητικός ακροατής
- Μερική συμμετοχή στα σεμινάρια
- Επιβολή «εκ των άνω» των θεματικών, αλλά και της μεθοδολογίας

B. 1972 - 2000

Ίδρυση Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

1972: Σταθμός για τη στήριξη των εκπαιδευτικών (1)

- Αναγνώριση της σημασίας της ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών/συνειδητοποίηση της αλλαγής
- «Ανανέωση των εκπαιδευτικών»
- Παγκόσμιες εξελίξεις στον χώρο της παιδαγωγικής επιστήμης και ευρύτερα ο εκδημοκρατισμός της παιδείας
- Έμφαση στα επιστημονικά επιτεύγματα

1972: Σταθμός για την στήριξη των εκπαιδευτικών (2)

- Προαιρετικά και υποχρεωτικά σεμινάρια
- Βελτίωση της μεθοδολογίας της διδασκαλίας
- Εξυπηρέτηση αναγκών του εκπαιδευτικού συστήματος
- Για πρώτη φορά: ατομική πρωτοβουλία / δικαίωμα του εκπαιδευτικού
- Η αριθμητική συμμετοχή είναι αξιοσημείωτη και αναλλοίωτη (1 500 ανά έτος περίπου)

Ίδρυση Πανεπιστημίων

- Ίδρυση Πανεπιστημίου Κύπρου (λειτουργία το 1992)
- «Άνοιγμα» και στροφή προς τα μεταπτυχιακά προγράμματα
- Έρευνα και επιμόρφωση λειτουργούν αλληλένδετα
- Συνεργασίες και συνέργειες

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ 1972-2000

ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

- Αναλυτικό Πρόγραμμα (ΔΕ)
- Διδακτική μαθημάτων (ΜΕ)
- Τεχνολογία
- Ενεργητική μάθηση/διαφοροποίηση διδασκαλίας
- Ικανοποίηση αναγκών του συστήματος
- Περιορισμένη επιλογή στον εκπαιδευτικό

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

- Διαλέξεις/παρουσιάσεις
- Συνέδρια
- Εργαστήρια
- Ομαδική εργασία - σεμινάρια

ΡΟΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

- Ακροατής/παρατηρητής
- Μερική συμμετοχή στα σεμινάρια
- Επιβολή «εκ των άνω» των θεματικών, αλλά και της μεθοδολογίας σε μεγάλο βαθμό

Γ. 21^{ος} αιώνας 2000 - σήμερα

21^{ος} αιώνας

Από το 2000 μέχρι σήμερα (1_

- Αξιοποίηση διεθνούς βιβλιογραφίας και έρευνας (αναστοχασμός εκπαιδευτικού, συστηματοποίηση επιμόρφωσης, έρευνα δράσης, βιωματικός χαρακτήρας)
- Η ανάγκη για επιμόρφωση δεν αρκεί!
- Ο βαθμός συμμετοχής του εκπαιδευτικού αυξάνεται
- Έρευνες διάγνωσης επιμορφωτικών αναγκών
- Σοβαρή αύξηση των κατόχων μεταπτυχιακών προσόντων (λόγω και της ίδρυσης πανεπιστημίων) – ικανοποίηση ατομικών αναγκών
- Πολλαπλασιάζονται οι παροχές επιμόρφωσης (πανεπιστήμια, επιμορφωτικά κέντρα κτλ.)
- Εξυπηρέτηση αναγκών του εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά και επιλογή στον εκπαιδευτικό

21^{ος} αιώνας

Από το 2000 μέχρι σήμερα (2)

- Συμμετοχή της Κύπρου σε διεθνείς και τοπικές έρευνες για την εκπαίδευση
- Εντοπισμός αδυναμιών και αναγκών πέρα από αυτές του συστήματος
- Ο εκπαιδευτικός ως επαγγελματίας
- Ο εκπαιδευτικός αναστοχασμός και η έρευνα δράσης
- Οικονομική κρίση, έλεγχος κονδυλίων και λογοδοσία
- Το θέμα της συνεχούς επιμόρφωσης «μπαίνει» στην πολιτική ατζέντα (Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση)

Τι γνωρίζουμε σήμερα για τους δικούς μας εκπαιδευτικούς στην Κύπρο;

- Έχουν από τα υψηλότερα ακαδημαϊκά προσόντα στην Ευρώπη (τα υψηλότερα τα έχουν οι Φιλανδοί εκπαιδευτικοί)
- Παρακολουθούν συχνά πολλές επιμορφωτικές δράσεις (εντός και εκτός της σχολικής μονάδας) – αξιοποίηση μη σχολικού χρόνου
- Σοβαρή αύξηση της αποκεντρωμένης στήριξης (σχολική βάση)
- Έχουν συγκεκριμένες ανάγκες επιμόρφωσης
- Έχουν ανάγκη από συγκεκριμένες μορφές επιμόρφωσης
- Είμαστε από τις ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ χώρες στην Ευρώπη σε επιδόσεις μαθητών
- Είμαστε, ταυτόχρονα, από τις πρώτες σε επενδύσεις στην εκπαίδευση, χώρες της Ε.Ε.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ 2000-2015

ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

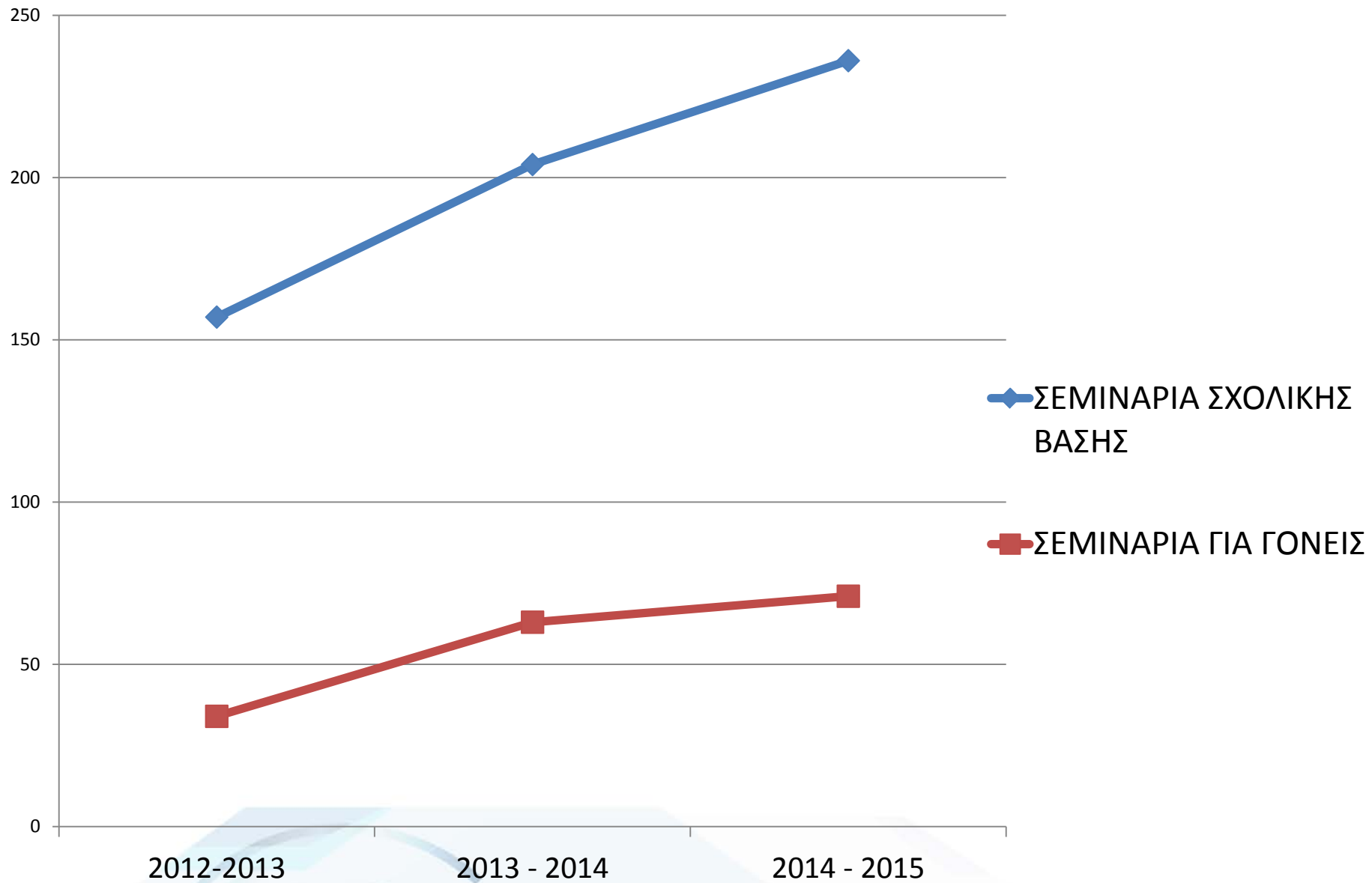
- Αναλυτικό Πρόγραμμα (ΔΕ)
- Διδακτική μαθημάτων (ΜΕ)
- Οριζόντια θέματα παιδαγωγικής
- Εκπαιδευτική ψυχολογία, Ειδική Εκπαίδευση και παρεμφερή θέματα
- Ικανοποίηση αναγκών του συστήματος (γονείς και εκπαιδευτικοί)
- Θεματικές από τη διεθνή βιβλιογραφία και την Ε.Ε., αλλά και τοπικές προτεραιότητες
- Μεγαλύτερη επιλογή στον εκπαιδευτικό

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

- Διαλέξεις/παρουσιάσεις (πολύ λιγότερο)
- Συνέδρια
- Βιωματικά εργαστήρια
- Ομαδική εργασία - σεμινάρια
- Συνδυασμός κεντρικής και αποκεντρωμένης επιμόρφωσης (στη σχολική μονάδα)

ΡΟΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

- Πιο ενεργός συμμετοχή στα σεμινάρια/βιωματικά εργαστήρια, ειδικά στη σχολική μονάδα
- Επιβολή «εκ των άνω» των θεματικών, αλλά και της μεθοδολογίας σε μικρότερο βαθμό – ανάλυση επιμορφωτικών αναγκών

Δ. 2015 – το μέλλον;

***Γιατί, παρόλο που έγιναν τόσες
πολλές προσπάθειες, δεν έχουμε
ακόμα τα αναμενόμενα
αποτελέσματα στον χώρο της
εκπαίδευσης;***

Οι προσπάθειες ενημέρωσης και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών μας ήταν, σε μεγάλο βαθμό:

- Μη συστηματικές προσπάθειες
- Μη συνδεδεμένες με τις ανάγκες του ίδιου του εκπαιδευτικού
- Αποσπασματικές
- Ευκαιριακές
- Ασυνεχείς
- Χωρίς στρατηγικό σχεδιασμό
- ...

(Έρευνες του Π.Ι., ακαδημαϊκών, διαχρονικές διαπιστώσεις εμπειρογνωμόνων, της Παγκόσμιας Τράπεζας κ.ά.)

Θεσμοθέτηση Επαγγελματικής Μάθησης (Αύγουστος 2015)

- Υιοθέτηση του όρου «επαγγελματική μάθηση», σε αντιδιαστολή με τον όρο «επιμόρφωση»
- Σημασία και νόημα στην έννοια του «αναστοχασμού» και του «εκπαιδευτικού ως ερευνητή» στη διαδικασία επαγγελματικής μάθησης
- Επιχειρείται η σύνδεση της επαγγελματικής ανάπτυξης του εκπαιδευτικού με την ανάπτυξη της σχολικής μονάδας
- Η επαγγελματική μάθηση αποτελεί μέρος του Στρατηγικού Σχεδιασμού του ΥΠΠ

Επαγγελματική μάθηση: Βασικά χαρακτηριστικά

- Το επίκεντρο της επαγγελματικής μάθησης μεταφέρεται στη σχολική μονάδα (Σχέδιο Επαγγελματικής Μάθησης, ατομικό και σε σχολική βάση)
- Συνδέεται με τη σχολική βελτίωση
- **Είναι καθολική, συνεχής και συστηματική δράση**
- Το πλαίσιο υποστήριξης της επαγγελματικής μάθησης δομείται σε τέσσερα στάδια (Διερεύνηση και ανάλυση αναγκών, Σχεδιασμός και οργάνωση, Υλοποίηση δράσεων, Τελική αξιολόγηση) – επιστημονική βάση και τεκμηρίωση
- Υπάρχει εσωτερική δράση στη σχολική μονάδα και εξωτερική υποστήριξη (Υποστηρικτής ΠΙ και Συντονιστής στο σχολείο)

Επαγγελματική μάθηση - στάδια

Επαγγελματική Μάθηση

Πιλοτική εφαρμογή 2015- 2016

- **Προαιρετική και πιλοτική φάση για τα σχολεία**

(2015-2016) – παρακολούθηση/αξιολόγηση σε 21 σχολεία παγκύπρια (14 Δημοτικά , 6 Γυμνάσια/Λύκεια και 1 Τεχνική Σχολή)

- **Διάρκεια**

- Όλη τη σχολική χρονιά (Οκτώβρης – Μάης)

- **Προϋποθέσεις**

- Συμπλήρωση εργαλείου διάγνωσης αναγκών

- Συνεργασία με/και στήριξη από τη διεύθυνση του σχολείου

- Δέσμευση και ενεργός συμμετοχή στα στάδια της έρευνας

- Εφαρμογή του πορτφόλιο εκπαιδευτικού

Πλήρης στήριξη από το Π.Ι. (προσωπικό και συνεργάτες)

	ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ - ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ
ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	<ul style="list-style-type: none"> • Κεντρικά ορισμένα θέματα • Προτεραιότητες του εκπαιδευτικού συστήματος • Από πάνω προς τα κάτω επιβολή 	<ul style="list-style-type: none"> • Απόφαση του σχολείου – συναπόφαση εκπαιδευτικών μέσα από διερεύνηση αναγκών και ιεράρχηση προτεραιοτήτων
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	<ul style="list-style-type: none"> • Ενημερωτικές συναντήσεις και παρουσιάσεις • Διαλέξεις • Σεμινάρια • Συνέδρια • Ημερίδες <p>Ασύνδετα μεταξύ τους και περιστασιακά</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ποικίλη, πολυεπίπεδη • Συνδυασμός μεθόδων ανάλογα με τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες της σχολικής μονάδας και των εκπαιδευτικών <p>Μέρος στρατηγικού σχεδιασμού</p>
ΡΟΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΚΟΥ	<ul style="list-style-type: none"> • Παθητικός δέκτης • Παρατηρητής • Συμμετέχων 	<ul style="list-style-type: none"> • Συμμέτοχος • Συναποφασίζων • Ενεργός συμμετέχων και «μαθητής»

Προϋποθέσεις επιτυχίας : Επαγγελματική κοινότητα μάθησης μέσα στο σχολείο (Professional learning community)

- Οι εκπαιδευτικοί εμπλέκονται σε εργασία και συνεχή διάλογο
- Εξετάζουν στις δικές τους πρακτικές, σε σχέση με τα αποτελέσματα των μαθητών τους
- Αναπτύσσουν και εφαρμόζουν πιο αποτελεσματικές τεχνικές, παράγουν γνώση και εμπειρία
- Επιχειρείται **αλλαγή κουλτούρας μάθησης** και νοοτροπίας συμμετεχόντων (ΥΠΠ, ΠΙ, συνεργατών, ηγετών σχολείων, εκπαιδευτικών, γονέων, μαθητών)

Προϋποθέσεις επιτυχίας

- Απαιτείται η στήριξη της προσπάθειας συστημικά (ΥΠΠ, Π.Ι., εκπαιδευτικές οργανώσεις, εκπαιδευτικοί, γονείς κ.ά.)
- Αναμένεται η προώθηση και διευκόλυνση καναλιών επικοινωνίας μεταξύ των εκπαιδευτικών (κοινοτήτων μάθησης, ηλεκτρονικά και μη)
- Επιβάλλεται η συνεχής διαμορφωτική παρακολούθηση των διαδικασιών και η διαχρονική διερεύνηση αναγκών ώστε να επισημαίνονται οι τρέχουσες ανάγκες επιμόρφωσης

Προκλήσεις στο Κυπριακό Εκπαιδευτικό Σύστημα

- Μεταθέσεις – μετακινήσεις προσωπικού – έλλειψη μονιμότητας και δυσκολία ανάπτυξης «σχολικής κουλτούρας»
- Κλίμα που να στηρίζει την αυτονομία και τη δημιουργικότητα των εκπαιδευτικών, την ανάληψη ρίσκου και καινοτομίας
- Αποσύνδεση της αξιολόγησης από την αρνητική «φόρτιση» που κουβαλά – δημιουργία κουλτούρας αξιολόγησης
- Αναδόμηση και αναβάθμιση του φορέα επιμόρφωσης του ΥΠΠ, του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
- ...

Καταληκτικά

- *Η στοχευμένη, συστηματική, οργανωμένη «επένδυση» στους εκπαιδευτικούς, μπορεί να οδηγήσει στα επιθυμητά αποτελέσματα*
- *Η αλλαγή, η καινοτομία και ο εκσυγχρονισμός θα υλοποιηθούν από τους εκπαιδευτικούς της τάξης*

Ευχαριστώ πολύ!

